

Формування комплексного підходу до управління економічною безпекою зовнішньоекономічної діяльності підприємств машинобудування*

В. О. Касьяненкоⁱ, М. Д. Домашенкоⁱⁱ, В. Ю. Школаⁱⁱⁱ

У роботі наведено особливості формування системи управління економічною безпекою зовнішньоекономічної діяльності підприємств, яка включає стратегії та механізм управління. Управління економічною безпекою зовнішньоекономічної діяльності підприємства включає структуру організаційно-економічного механізму управління. Складовою цього механізму є стратегія забезпечення економічної безпеки підприємств, вибір яких пропонується здійснювати залежно від зони економічної безпеки, відповідної кожному з аналізованих напрямів зовнішньоекономічної діяльності підприємства. Для комплексного урахування внутрішніх та зовнішніх факторів, що впливають на економічну безпеку підприємства при виході на зовнішній ринок, запропоновано трикомпонентний показник оцінювання рівня економічної безпеки зовнішньоекономічної діяльності підприємства, який включає: оцінювання потенціалу підприємства для здійснення зовнішньоекономічної діяльності; рівень країнового ризику країни; показник рівня ринкових можливостей підприємства. Розроблення підходу до формування стратегій та механізму забезпечення економічної безпеки зовнішньоекономічної діяльності підприємств дозволить підвищити загальний рівень економічної безпеки підприємства, стимулювати управлінський персонал підприємства до здійснення заходів, спрямованих на раціональне використання ресурсів підприємства, вибір оптимального ринку збуту своєї продукції, а також вибір того виду діяльності, який повною мірою буде задовольняти існуючі потреби міжнародного ринку.

Ключові слова: економічна безпека, механізм управління, зовнішньоекономічна діяльність, стратегія, оцінка рівня.

Абревіатури:

ЗЕД – зовнішньоекономічна діяльність

УДК 339.944:005.21:351.863

JEL коди: F14, F43, Q50, Q51

Вступ. На даному етапі розвитку економіки України все більшого значення набуває питання розширення ділових зв'язків між учасниками економічної діяльності, особливо це стосується підприємств машинобудування, оскільки ємність національного ринку є

ⁱ Касьяненко Володимир Олексійович, доктор економічних наук, доцент, проректор з науково-педагогічної роботи та фінансово-економічної діяльності Сумського державного університету;

ⁱⁱ Домашенко Марина Дмитрівна, кандидат економічних наук, доцент кафедри економічної теорії Сумського державного університету;

ⁱⁱⁱ Школа Вікторія Юрївна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економічної теорії Сумського державного університету.

*Робота виконувалася за рахунок бюджетних коштів МОН України, наданих на виконання науково-дослідної роботи № 53.15.01-01.15/17.3Ф «Методологія формування механізму інноваційного розвитку національної економіки на основі альтернативної енергетики».

© В. О. Касьяненко, М. Д. Домашенко, В. Ю. Школа, 2016.

невисокою, і підприємства вимушені виходити на міжнародні ринки збуту, що супроводжується великою кількістю небезпек та ризиків.

Постановка проблеми. Унаслідок посилення конкурентної боротьби на ринку промислової продукції та необхідності впровадження комплексного підходу до захисту інтересів суб'єктів господарювання виникло питання формування системи управління економічною безпекою ЗЕД на машинобудівних підприємствах України, що передбачає вибір адекватної конкурентної стратегії. Переважно у наукових працях процес забезпечення економічної безпеки підприємства на зовнішніх ринках розглядається як похідна його виробничо-господарської діяльності, спрямованої на його захист від зовнішніх факторів впливу. При цьому питання вибору відповідного інструментарію, за допомогою якого досягається забезпечення економічної безпеки підприємства, вирішеним залишається не повною мірою. Це обумовлює необхідність розроблення науково обґрунтованих підходів до вибору відповідних стратегій, спрямованих на забезпечення його сталого розвитку, зміцнення існуючих ринкових позицій і підтримку довгострокових конкурентних переваг у його діяльності. Невизначеність цих питань обумовлює актуальність даного наукового дослідження.

Питанню управління діяльністю підприємства присвячено велику кількість наукових праць як українських, так і зарубіжних вчених, серед яких: І. З. Должанский [2], С. М. Ілляшенко [4], М. Х. Мескон [7], О. Ю. Попова [8], Л. І. Федулова [12], О. Ф. Балацький [1] та інші, проте проблема забезпечення економічної безпеки ЗЕД підприємств так і залишається не розглянутою.

Мета роботи. Метою роботи є формування комплексного підходу до управління економічною безпекою ЗЕД підприємств машинобудування. Для її досягнення поставлено такі завдання: розроблення організаційно-економічного механізму управління економічною безпекою ЗЕД підприємств, формування показника комплексного оцінювання рівня економічної безпеки ЗЕД на основі розрахунку потенціалу підприємства при здійсненні ЗЕД, країнового ризику, а також розрахунку рівня ринкових можливостей підприємства при виході на світовий ринок.

Результати дослідження. Управління економічною безпекою ЗЕД підприємств машинобудування включає структуру організаційно-економічного механізму управління, функцій, управлінських рішень, які разом приводять до виконання основного завдання – ефективної та безперебійної роботи підприємства.

Під механізмом забезпечення економічної безпеки ЗЕД підприємств машинобудування пропонується розуміти складову системи управління підприємством, яка на основі обраної органами управління мети щодо підтримки або підвищення рівня економічної безпеки ЗЕД шляхом використання наявного потенціалу підприємства забезпечує реалізацію поставленої мети та приводить до стабільної та ефективної роботи підприємства.

На основі аналізу ресурсів керівництво підприємства розподіляє їх таким чином, щоб найкраще реалізувати власний потенціал. Враховуючи наявність ресурсів підприємства, керівництво обирає найбільш прийнятні методи управління, які реалізуються шляхом використання ресурсів управління.

Як відомо, результатом господарської діяльності є певний ефект, і найкращою є ситуація, коли результат діяльності підприємства збігається з його попередньо наміченими цілями. Проте на практиці ця ситуація не завжди можлива, тому керівництво підприємства повинно постійно контролювати свою діяльність, проводити якісний аналіз та кількісне оцінювання рівня економічної безпеки ЗЕД

підприємств машинобудування, метою якого є визначення проблемних зон діяльності підприємства, та на основі отриманих даних вжити заходи щодо їх усунення або попередження.

Ефективність результату якісного аналізу та кількісної оцінки порівнюють із нормативними значеннями і на основі отриманих даних роблять висновок про існуючий стан економічної безпеки ЗЕД підприємства, тобто відбувається процес аналізу досягнення цілей та місії підприємства. Таким чином, керівництво підприємства постійно вносить корективи у свою діяльність, адже на підприємство, яке займається ЗЕД, впливають фактори і внутрішнього, і зовнішнього середовища, що не завжди можна заздалегідь передбачити та попередити. Саме тому у господарській діяльності підприємства відбуваються постійні зміни, що впливають на весь результат діяльності підприємства. Тому контроль є важливою функцією управління економічною безпекою підприємства, яка дозволяє вчасно попередити вплив негативних наслідків внутрішнього і зовнішнього середовища на діяльність підприємства.

Роботу організаційно-економічного механізму управління економічною безпекою ЗЕД підприємств машинобудування необхідно розглядати як діяльність, спрямовану на досягнення цілей управління, а критерієм стану такого механізму визначати рівень економічної безпеки міжнародної економічної діяльності підприємства.

Вибір стратегій пропонується здійснювати залежно від зони економічної безпеки, відповідної кожному з аналізованих напрямків ЗЕД підприємств машинобудування. Ці стратегії пропонуємо розглядати, виходячи зі:

- зменшення рівня ризику різних видів діяльності підприємства шляхом його адаптації до умов зовнішнього ринку;
- вибору видів діяльності шляхом аналізу потреб міжнародного ринку;
- підвищення рівня економічної безпеки за окремими його складовими на підприємстві шляхом аналізу та усунення існуючих недоліків;
- вибору зовнішнього ринку шляхом аналізу країн за рівнем ризику.

Для комплексного урахування внутрішніх та зовнішніх факторів, що впливають на економічну безпеку підприємства при виході на зовнішній ринок, запропоновано трикомпонентний показник оцінювання рівня економічної безпеки підприємства K_{nj} :

$$K_{nj} = f(I, P_n, D_j),$$
$$I, P_n, D_j = \begin{cases} 1, & \text{якщо } I, P_n, D_j \geq I_{\text{дост}}, P_{n \text{ дост}}, D_{j \text{ дост}}, \\ 0, & \text{якщо } I, P_n, D_j < I_{\text{дост}}, P_{n \text{ дост}}, D_{j \text{ дост}}, \end{cases} \quad (1)$$

де I – значення оцінки потенціалу підприємства для здійснення ЗЕД підприємства; P_n – рівень країнового ризику країни n ; D_j – показник рівня ринкових можливостей підприємства для здійснення j -го виду діяльності; $I_{\text{дост}}, P_{n \text{ дост}}, D_{j \text{ дост}}$ – достатні значення показників I, P_n, D_j (табл. 1, області достатнього значення показника виділені темним фоном).

Таблиця 1

Значення показників-індикаторів оцінювання рівня економічної безпеки ЗЕД підприємства (розроблено авторами)

Рівень потенціалу підприємства I		Рівень країнового ризику P_n		Рівень ринкових можливостей підприємства D_j	
Значення	Характеристика	Значення	Характеристика	Значення	Характеристика
$0,95 \leq I < 1$	Абсолютно безпечний	$75 < P_n \leq 100$	Низький	$0,75 \leq D_j < 1$	Високий
$0,75 \leq I < 0,95$	Прийнятний	$30 < P_n \leq 75$	Середній	$0,5 \leq D_j < 0,75$	Середній
$0,5 \leq I < 0,75$	Нестійкий				
$0,25 \leq I < 0,5$	Низький	$0 \leq P_n \leq 30$	Високий	$0 \leq D_j < 0,5$	Низький
$0 \leq I < 0,25$	Недопустимий				

Значення показника I пропонується визначати за формулою:

$$I = \sum_{i=1}^n B_i \times \frac{F_i}{G_i}, \quad (2)$$

де B_i – коефіцієнт вагомості i -ї складової безпеки; F_i – фактичне значення i -ї складової безпеки; G_i – достатнє значення i -ї складової безпеки; n – кількість складових безпеки.

Основні складові потенціалу I : фінансова (характеризує фінансову стійкість підприємства); виробничо-технічна (характеризує ефективність використання основних виробничих фондів підприємства); інтелектуально-кадрова (показує ефективність використання трудових ресурсів); маркетингова (відображає стійкість підприємства на галузевому ринку); правова (характеризує ступінь захисту інтересів підприємства і його робітників); інтерфейсна (характеризує надійність взаємодії із контрагентами); інноваційно-технологічна (визначає технологічний потенціал підприємства); сировинна та енергетична (відображає забезпеченість підприємства сировинними та енергетичними ресурсами); екологічна (характеризує здатність підприємства здійснювати виробничу діяльність відповідно до екологічних норм).

Рівень країнового ризику P_k визначається на основі індексу БЕРІ, який розраховується методом експертних оцінок чотири рази на рік. До складу аналізованих частин показника входять: ефективність економіки; рівень політичного ризику; рівень заборгованості; доступність банківських кредитів; доступність короткострокового фінансування; доступність довгострокового позичкового капіталу; ймовірність настання форс-мажорних обставин; рівень кредитоспроможності країни; сума невиконаних зобов'язань з виплати зовнішнього боргу [2]. Значення цього показника для окремих країн розглянуто авторами в роботах [3].

Для оцінювання ринкових можливостей підприємства існує ряд методичних підходів, найбільш поширеними з яких є: SWOT-аналіз [2, 4], стратегічна модель М. Портера [4–5], матриця конкурентних переваг Пітера Т. Фітц Роя, матриця Бостонської консалтингової групи (BCG) [2, 4], матриця «Мак Кінсі – Дженерал Електрик» [4, 7], Гар-аналіз [2, 4], матриця Shell-DPM» [4], матриця Р. Купера [4]. Аналіз їх переваг та недоліків дозволив виявити недостатньо повну об'єктивність отриманих на їх основі результатів, оскільки всі вони ґрунтуються на якісних або кількісних оцінках окремих складових конкурентоспроможності самого підприємства та його найближчих конкурентів. Для вирішення цієї проблеми авторами запропонована методика оцінювання ринкових можливостей підприємства, що ґрунтується на комплексному вивченні системи «товар – ринок – споживач» (рис. 1).

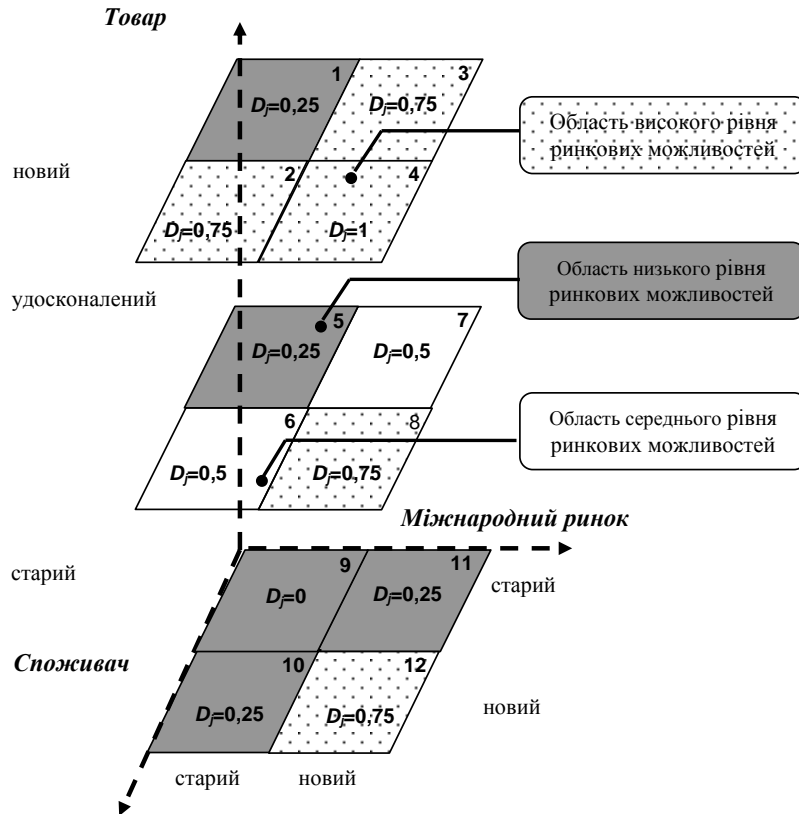

Рис. 1. Матриця рівнів ринкових можливостей підприємства [розроблено авторами]

Характеристика рівнів ринкових можливостей підприємства, виділених з використанням відповідної матриці (рис. 1), наведена в табл. 2.

Таблиця 2

Характеристика рівнів ринкових можливостей (розроблено авторами)

Характеристика	Область рівня ринкових можливостей		
	високого	середнього	низького
	Квадрант 2, 3, 4, 8, 12	Квадрант 6, 7	Квадрант 1, 5, 9, 10, 11
Мета збутової політики	Оптимізація збутової мережі за кордоном	Оптимізація та інтенсифікація збуту	Оптимізація збуту
Мета товарної політики	Розширення асортименту, базова інновація	Удосконалені модифікації, широкий модельний ряд	Ліквідація затоварювання
Мета політики просування	Переконання споживачів у необхідності купівлі продукції	Максимальна інформованість споживачів	Підтримка відмінних переваг продукції
Цінова стратегія	Встановлення ціни на рівні компенсації собівартості і договірних цін	Встановлення ціни на рівні компенсації собівартості, ковзних падаючих і договірних цін	Встановлення договірних цін, гнучких еластичних цін і пільгових цін

Теоретично можливі 8 значень трикомпонентного показника K_{nj} , відповідних 4 зон економічної безпеки міжнародної економічної діяльності підприємства (табл. 3).

Таблиця 3

Зони економічної безпеки ЗЕД підприємства [розроблено авторами]

(I, P_n, D_j)		Рівень потенціалу підприємства I			
		достатній		недостатній	
		Рівень крайового ризику P_n			
		достатній	недостатній	достатній	недостатній
Рівень ринкових можливостей D_j	достатній	(1;1;1)	(1;1;0)	(1;0;1)	(1;0;0)
	недостатній	(0;1;1)	(0;1;1)	(0;0;1)	(0;0;0)

 – Зона I (зона абсолютної безпеки);

 – Зона III (зона нестійкої безпеки);

 – Зона II (зона прийнятної безпеки);

 – Зона IV (зона недопустимої безпеки).

Для кожної з виділених зон економічної безпеки запропоновані конкурентні стратегії, характеристики яких наведені в табл. 4. У рамках кожної стратегії залежно від значення показника K_{nj} сформовані групи заходів (табл. 4), впровадження яких може бути комплексним або пріоритетним, виходячи з фінансових можливостей підприємства. Треба зазначити, що підприємство може застосовувати на різних ринках і для різних видів діяльності одночасно різні стратегії.

Таблиця 4

Стратегії забезпечення економічної безпеки ЗЕД підприємства [розроблено авторами]

Зона	Стратегія	Характеристика стратегії	K_{nj}	Група заходів
1	2	3	4	5
Зона I	Підтримки	Збереження достатнього рівня економічної безпеки, попередження появи загроз економічним інтересам підприємства	(1;1;1)	1. Підтримка основних виробничих фондів. 2. Ефективне використання ресурсів. 3. Залучення інвестицій. 4. Складання зовнішньоторговельних договорів. 5. Підтримка достатнього обсягу продажів і забезпечення його стабільного зростання. 6. Підтримка НДДКР. 7. Поліпшення умов торгівлі експортними товарами

Продовження табл. 4

1	2	3	4	5
Зона II	Посилення	Проведення заходів посилення одного з трикомпонентного показника економічної безпеки підприємства, значення якого є недостатнім	(1;1;0)	1. Аналіз ринкових можливостей. 2. Формування власної збутової мережі за кордоном. 3. Моніторинг ринку. 4. Підвищення якості товару. 5. Розширення асортименту товару. 6. Розвиток зовнішньоторговельних зв'язків
			(1;0;1)	1. Страхування ризику. 2. Пошук нових ринків збуту
			(0;1;1)	1. Модернізація виробництва. 2. Мотивація персоналу. 3. Зниження витрат на ресурси. 4. Підвищення конкурентоспроможності продукції. 5. Збільшення обсягів продажів. 6. Залучення нових постачальників ресурсів на більш вигідних умовах
Зона III	Адаптації	Пристосування виду діяльності до певного ринку і навпаки, а також пристосування складових економічної безпеки до вимог зовнішнього середовища	(1;0;0)	1. Пошук інших ринків збуту. 2. Оновлення асортименту товару. 3. Підвищення якості продукції. 4. Складання нових договорів
			(0;0;1)	1. Поліпшення результатів фінансово-господарської діяльності. 2. Бюджетне фінансування. 3. Пошук інших ринків збуту. 4. Страхування ризику
			(0;0;1)	1. Поліпшення результатів фінансово-господарської діяльності. 2. Адаптація основних виробничих фондів до виду діяльності підприємства. 3. Стимулювання збуту продукції на експорт. 4. Податкові пільги. 5. Бюджетне фінансування. 6. Підвищення конкурентоспроможності продукції. 7. Залучення нових постачальників матеріальних ресурсів на більш вигідних для підприємства умовах
Зона IV	Змін	Проведення змін, що стосуються виду діяльності і зовнішнього ринку	(0;0;0)	1. Формування нового портфеля варіантів ЗЕД. 2. Пошук нових ринків збуту

Вибір заходів, спрямованих на забезпечення достатнього рівня економічної безпеки підприємства, пропонується здійснювати в такій послідовності:

- 1) ідентифікація показників оцінки рівня економічної безпеки (див. табл. 1);
- 2) визначення зон економічної безпеки підприємства на основі значень трикомпонентного показника (див. табл. 3);
- 3) вибір стратегій забезпечення економічної безпеки підприємства на світовому ринку (табл. 4);
- 4) вибір і впровадження заходів забезпечення економічної безпеки підприємства (табл. 4);
- 5) оцінка ефективності заходів забезпечення економічної безпеки підприємства.

Висновки і перспективи подальших наукових розробок. Підсумовуючи вищевикладене, необхідно зазначити, що процес управління економічною безпекою ЗЕД машинобудівного підприємства відбувається на основі попередньо проведеного оцінювання рівня економічної безпеки ЗЕД підприємства. Запропонований авторами теоретико-методичний підхід до формування стратегій, а також системи заходів забезпечення економічної безпеки ЗЕД підприємства дозволяє підвищити загальний

рівень економічної безпеки підприємства, стимулювати управлінський персонал підприємства до здійснення заходів, спрямованих на раціональне використання ресурсів підприємства, вибір оптимального ринку збуту своєї продукції, а також вибір того виду діяльності, який повною мірою буде задовольняти існуючі потреби міжнародного ринку. Подальші дослідження повинні бути спрямовані на розроблення підходів до оцінювання ефективності запропонованих стратегій та заходів забезпечення економічної безпеки ЗЕД машинобудівного підприємства.

Література

1. Балацкий, О. Ф. Принципы и сущность управления региональным социально-экономическим развитием / О. Ф. Балацкий // Социально-экономический потенциал региона : монография ; под общ. ред. О. Ф. Балацкого. – Сумы : Университетская книга, 2010. – С. 83–94.
2. Должанский, И. З. Инвестиционный риск как угроза экономической безопасности / И. З. Должанский, С. В. Ткачук // Управление развитием : сб. науч. статей. Вып. 8 ; гол. ред. В. С. Пономаренко. – Харьков : ХНЕУ, 2007. – С. 20–22.
3. Домашенко, М. Д. Формування показника комплексної оцінки рівня економічної безпеки зовнішньоекономічної діяльності машинобудівних підприємств / М. Д. Домашенко // Вісник Донецького національного університету. – 2011. – Спецвипуск, Т. 1. – С. 312–314.
4. Ілляшенко, С. М. Управління інноваційним розвитком : навчальний посібник / С. М. Ілляшенко ; 2-ге вид., перероб. і доп. – Суми : ВТД «Університетська книга»; Київ : ВД «Княгиня Ольга», 2005. – 324 с.
5. Ілляшенко, С. М. Управління портфелем замовлень науково-виробничого підприємства : монографія / С. М. Ілляшенко, О. М. Олефіренко ; за заг. ред. С. М. Ілляшенко. – Суми : ВТД «Університетська книга», 2008. – 272 с.
6. Ілляшенко, С. М. Маркетинг для магістрів : навчальний посібник ; за заг. ред. д-ра.екон.наук, проф. С.М. Ілляшенка. – Суми : ВТД «Університетська книга», 2007. – 928 с.
7. Мескон, М. Х. Основы менеджмента / М. Х. Мескон, М. Альберт, Ф. Ходоури ; пер. с англ. – Москва : Дело, 1992. – 702 с.
8. Попова, О. Ю. Рівні забезпечення економічної безпеки зовнішньоекономічної діяльності підприємств машинобудування [Електронний ресурс] / О. Ю. Попова // Ефективна економіка. – 2012. – № 6. – Режим доступу : <http://www.economy.nayka.com.ua>
9. Портер, М. Конкуренция : учебное пособие / М. Портер. – Москва : Издательский дом «Вильямс», 2000. – 495 с.
10. Прокопенко, О. В. Формування стратегій забезпечення достатнього рівня економічної безпеки зовнішньоекономічної діяльності машинобудівних підприємств / О. В. Прокопенко, М. Д. Домашенко // Механізм управління потенціалом інноваційного розвитку промислових підприємств : монографія ; за ред. канд.екон.наук, доцента Ю. С. Шипуліної. – Суми : ТОВ «ДД «Папірус», 2012. – С. 384–391.
11. Фатхутдинов, Р. А. Конкурентоспособность : экономика, стратегия, управление / Р. А. Фатхутдинов. – Москва : ИНФРА-М, 2000. – 351 с.
12. Федулова, Л. І. Сучасний погляд на управління підприємством / Л. І. Федулова // Наукові праці ДонНТУ. Серія : Економічна. – 2007. Вип. 31–37. – С. 190–195.

Отримано 02.08.2016 р.

Формирование комплексного подхода к управлению экономической безопасностью внешнеэкономической деятельности предприятий машиностроения

**ВЛАДИМИР АЛЕКСЕЕВИЧ КАСЬЯНЕНКО^{*},
МАРИНА ДМИТРИЕВНА ДОМАШЕНКО^{**},
ВИКТОРИЯ ЮРЬЕВНА ШКОЛА^{***}**

^{}доктор економічних наук, доцент,
проректор по науково-педагогічній роботі і фінансово-економічній діяльності
Сумського державного університету,*

Vladimir A. Kasianenko, Marina D. Domashenko, Viktoria Y. Shkola. Formation Integrated Approach to Management of Economic Security of Foreign Economic Activity of Machine-building Enterprises

ул. Р.-Корсакова, 2, г. Сумы, 40007, Украина,
тел.: 00-380-542-687826, e-mail: kasianenko@sumdu.edu.ua

** кандидат экономических наук, доцент кафедры экономической теории
Сумского государственного университета,
ул. Р.-Корсакова, 2, г. Сумы, 40007, Украина,
тел.: 00-380-95-8465399, e-mail: 687737fem@gmail.com

*** кандидат экономических наук, доцент кафедры экономической теории
Сумского государственного университета,
ул. Р.-Корсакова, 2, г. Сумы, 40007, Украина,
тел.: 00-380-99-7241732, e-mail: victorishkola@gmail.com

В работе представлены особенности формирования системы управления экономической безопасностью внешнеэкономической деятельности предприятий, которая включает стратегии и механизм управления. Управление экономической безопасностью внешнеэкономической деятельности предприятия включает структуру организационно-экономического механизма управления. Составной данного механизма являются стратегии обеспечения экономической безопасности предприятий, выбор которых предлагается осуществлять в зависимости от зоны экономической безопасности, соответствующей каждому из рассматриваемых направлений внешнеэкономической деятельности предприятия. Для комплексного учета внутренних и внешних факторов, влияющих на экономическую безопасность предприятия при выходе на внешний рынок, предложено трехкомпонентный показатель оценки уровня экономической безопасности внешнеэкономической деятельности предприятия, включающий: оценку потенциала предприятия для осуществления внешнеэкономической деятельности; уровень странового риска; показатель уровня рыночных возможностей предприятия. Разработка подхода к формированию стратегий и механизма обеспечения экономической безопасности внешнеэкономической деятельности предприятий позволит повысить общий уровень экономической безопасности предприятия, стимулировать управленческий персонал предприятия к осуществлению мероприятий, направленных на рациональное использование ресурсов предприятия, выбор оптимального рынка сбыта своей продукции, а также выбор того вида деятельности, который в полной мере будет удовлетворять существующие потребности международного рынка.

Ключевые слова: экономическая безопасность, механизм управления, внешнеэкономическая деятельность, стратегия, оценка уровня.

Mechanism of Economic Regulation, 2016, No 3, 43–52
ISSN 1726-8699 (print)

Formation Integrated Approach to Management of Economic Security of Foreign Economic Activity of Machine-building Enterprises

VLADIMIR A. KASIANENKO*,
MARINA D. DOMASHENKO**,
VIKTORIA Y. SHKOLA***

* Dr. (Economics), Assistant Professor, Vice-rector for Scientific and Pedagogical Work,
Financial and Economic Activity, Sumy State University,
R.-Korsakova Street, 2, Sumy, 40007, Ukraine
phone: 00-380-542-687826, e-mail: kasianenko@sumdu.edu.ua

** C.Sc. (Economics), Associate Professor Department of Economic Theory
Sumy State University,
R.-Korsakova Street, 2, Sumy, 40007, Ukraine
phone: 00-380-95-8465399, e-mail: 687737fem@gmail.com

*** C.Sc. (Economics), Associate Professor, Department of Economic Theory
Sumy State University,

Manuscript received 02 August 2016

The article deals with peculiarities to form management system of foreign economic activity security at the enterprises, including strategies and mechanisms of the foreign economic activity security at the enterprises. Foreign economic activity economic security management at the enterprise includes organizational and economic control mechanism structure. Strategies to provide enterprise economic security are constituents of the mechanism. They are chosen depending on economic security zone, corresponding to each analysed foreign economic activity directions. The three component factor to estimate enterprise economic security level was suggested to consider internal and external factors, which influence the enterprise economic security at the foreign market entrance. It includes enterprise potential evaluation to conduct foreign economic activity; level of the country risk; factor of the enterprise market abilities level. Investigation of the approach to form strategies and mechanism to provide foreign economic activity at the enterprise will allow increasing economic security general level, to stimulate administrative staff to held actions, oriented to use rationally enterprise resources, to choose optimal sales market of its products, and to choose such activity that totally will satisfy the international market needs.

Keywords: economic security, control mechanism, foreign economic activity, strategy, evaluation of level.

JEL Codes: F14, F43, Q50, Q51

Tables: 4; Figures: 1; Formulas: 2; References: 12

Language of the article: Ukrainian

References

1. Balatsky, O. F. (2010), Principles and essence management regional socio-economic development. *Socio-economic region potential*. Sumy, University Book, 83–94. (In Russian)
2. Dolzhansky, S. I., Tkachuk, S. V. (2007), Investment risk as threats of economic security. *Development Management*. Kharkiv, KhNUE, 20–22. (In Russian)
3. Domashenko, M. D. (2011), “Formation index comprehensive assessment of the level of economic security of foreign engineering companies”, *Bulletin of Donetsk National University*, 1, 312–314. (In Ukrainian)
4. Ilyashenko, S. M. (2005), *Management of innovation development*. Sumy, "University Book", 324. (In Ukrainian)
5. Ilyashenko, S. M. (2008), *Portfolio Management orders scientific-production enterprise*. Sumy, University Book, 272. (In Ukrainian)
6. Ilyashenko, S. M. (2007), *Marketing for the Masters*, Tutorial. Sumy, University Book, 928. (In Ukrainian)
7. Meskon, M. H., Albert, M., Hodoury, F. (1992), *Fundamentals of Management*. Moskva, Case, 702. (In Russian)
8. Popov, O. (2012), “Levels of economic security International Business Engineering”. *Efficient Economy*, 6, <http://www.economy.nayka.com.ua> (In Ukrainian)
9. Porter, M. (2000), *Competition*. Moscow, Publishing Home "Williams", 495. (In Russian)
10. Prokopenko, O. V., Domashenko, M. D. (2012), Forming strategies to ensure a sufficient level of economic security of foreign machine building enterprise. *Management mechanism of innovative potential of industrial enterprises*. "DD" Papyrus ", 384–391. (In Ukrainian)
11. Fathutdynov, R. A. (2000), Competitiveness, Economy, Strategy, Management. Moskva, INFRA-M, 351. (In Ukrainian)
12. Fedulova, L. I. (2007), “The modern view of business management,” *Proceedings of DonNTU*, Series: Economic, 31–3, 190–195. (In Russian)